

AGUAS DE DOSRIUS: LA INICIATIVA PRIVADA EMPRESARIAL AL SERVEI DE LES EMERGENTS NECESSITATS HÍDRIQUES DE LA CIUTAT DE BARCELONA (1857-1882)

JOSEP RAMIS NIETO

A l'any 1857 es constitueix a Mataró la societat Palau, Garcia i Companyia que tenia com a objectiu la captació de l'aigua de la conca hidrogràfica de Dosrius i la seva conducció fins a Mataró. Després d'escripturar nombrosos acords amb propietaris de Dosrius, Argentona i Mataró, a l'any 1859 la societat estava en condicions de conduir l'aigua fins a Mataró i distribuir-la als veïns de la capital del Maresme. El cabal afegit que va suposar l'explotació de la mina Saborit d'Argentona i la necessitat d'aigua que es feia sentir des de l'eixample barceloní resultà en la venda dels drets de la societat mataronina a un empresari madrileny que prepararia el terreny perquè la societat belga Companyia d'Aigües de Barcelona augmentés la captació a Dosrius i vehiculés l'aigua fins a Barcelona mitjançant l'aqüeducte de Dosrius, una obra faraònica que travessa tot el Maresme.

Paraules clau: Dosrius, Canyamars, Mataró, Barcelona, Aigua, Aqüeducte, Eixample, Maresme, Gràcia, Besòs.

1. Introducció

La Gaceta de Madrid del 14 de juny de 1862 publicava la Real Orden del Ministeri de Foment que autoritzava a la societat Palau, García y Compañía a l'aprofitament de les aigües subterrànies de les rieres del Far i Sant Llop a la població maresmenca de Dosrius. L'autorització implicava la construcció d'una mina d'absorció que permetés augmentar el cabal d'aigua que la companyia ja obtenia d'altres mines de la seva propietat. La companyia assumia l'obligació de proveir de 15 plomes d'aigua al poble de Dosrius (33.000 litres per dia) a més de continuar subministrant l'aigua que brollava a la font del poble¹. El projecte pretenia augmentar l'absorció d'aigües subterrànies de l'àrea septentrional de

¹ La Gaceta de Madrid (14 de juny de 1862).

la conca hidrogràfica del municipi de Dosrius² que s'articulava a l'entorn del que avui es coneix com a Riera de Can Rimbles.

L'autorització ministerial és un dels primers documents que coneixem de l'inici de la singladura d'una iniciativa empresarial que, amb el pas del temps es constituïria en la principal proveïdora d'aigua a la ciutat de Barcelona a finals del segle XIX i especialment a la zona projectada de l'eixample de Barcelona³.

2. La necessitat d'aigua a Barcelona

L'aigua que consumien les indústries i els habitants de la ciutat de Barcelona fins ben entrat el segle XIX s'obtenia fonamentalment dels pous que s'havien construït just al costat de les fàbriques i dels habitatges. Atès que les latrines s'ubicaven molt a prop dels llocs de captació, els problemes d'insalubritat eren molt habituals.

El primer sistema que proveïa amb aigua potable externa a la capital catalana es remunta a mitjans del segle XIV, quan es van començar a crear les primeres mines de captació a la serra de Collserola, procés que es desenvoluparia en el temps de forma que a finals del segle XVIII existien fins a un total de set mines. L'aigua era transportada a la ciutat a través de conduccions fins a fonts públiques, determinades institucions públiques, assistencials i religioses i fins a les cases d'una part selecta de la població.

A l'any 1824, l'Ajuntament de Barcelona va participar en l'ampliació d'una d'aquestes mines, la de Montcada⁴. L'aigua que subministrava era conduïda cap a la ciutat a través del vell Rec Comtal, que fins aleshores havia servit per moure molins, irrigar els horts i subministrar aigua a altres activitats econòmiques.

Però quan es va iniciar la construcció de l'eixample barceloní (1859), el problema de l'aigua va començar a fer-se evident. Els projectes d'edificació dels primers anys a la zona de l'Eixample basaven el subministrament d'aigua amb el que aportaven les mines de la serra de Collserola i l'aconseguida amb la construcció de pous. La problemàtica era doble: per un costat, les necessitats d'aigua potable previstes per a una ciutat com Barcelona superaven amb escreix els cabals subministrats pels sistemes tradicionals (I. Cerdà calculava que els habitants de Barcelona disposaven d'un cabal diari de 28,63 litres per

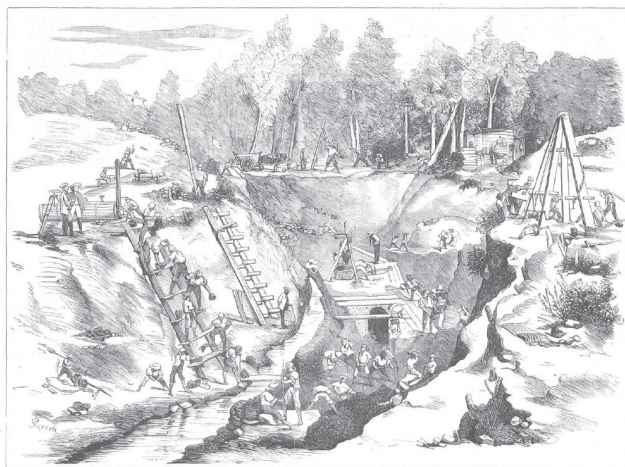
² Vegeu JOSEP RAMIS NIETO, *Dosrius a mitjans del segle XIX: vies de comunicació, població i economia*; Palau, García y Compañía. *L'aventura empresarial de Melcior de Palau per portar l'aigua de Dosrius a Mataró (1857-1865)*, adosrius.wordpress.com.

³ JOSÉ MANUEL MARTÍN PASCUAL, *Aigua i societat a Barcelona entre les dues exposicions (1888-1929)*, (Tesi doctoral presentada a la Universitat Autònoma de Barcelona 2007).

⁴ Sobre la mina de Montcada, vegeu GEMA GARCÍA FUERTES, *La Mina de Montcada, la realización de un proyecto ilustrado (1778-1786)*, (dialnet.unirioja.es 1988).

càpita quan Paris disposava en aquells moments de 120 litres per habitant i dia); el segon problema era el de la pressió de l'aigua, perquè el principal punt de distribució de l'aigua s'ubicava a la caseta de Jesús, a només 23 metres sobre el nivell del mar⁵.

Els principis bàsics de la llei de l'aigua de l'any 1866, que van ser incorporats a la llei de 1879, van determinar que les aigües de les corrents naturals passaven a ser de domini públic, però les aigües subterrànies quedaven sota el domini privat del terreny en què aquestes es treien a l'exterior. En aquest context i davant la manca d'iniciativa municipal, es va viure una eclosió d'empreses privades amb l'objectiu d'extreure, conduir i distribuir l'aigua als ciutadans. La majoria d'aquestes empreses, que estaven dèbilment capitalitzades i treballaven en una situació de forta competència, van anar caient sota el control de la Societat General d'Aigües de Barcelona, de forma que a finals del segle XIX s'havia constituït en l'empresa més important del sector privat de l'aigua. I ho continuaria sent fins a la captació i conducció cap a Barcelona de les aigües superficials del Llobregat i del Ter a mitjans del segle XX.

CONDUCCION DE LAS AGUAS DE DOSRIUS A BARCELONA: TRABAJOS PARA UNA GALERIA DE ABSORCION.
(Oferta a cargo de la sociedad anónima Indica Construcción de Aguas de Barcelona).

*Il·lustració de les feines de creació d'una galeria d'absorció
(La Ilustración Española y Americana, 15-12-1876)*

⁵ MANUEL GUÀRDIA BASSOLS, *La revolución del agua en Barcelona, 1867-1967*, Claves del Mundo Contemporáneo. Debate e investigación XI Congreso De La Asociación De Historia Contemporánea Granada, 12-15 de septiembre de 2012. Granada: 2012, p. 16.1-16.14.

3. El naixement de la primera empresa explotadora

L'antecedent en el temps de la Societat General d'Aigües de Barcelona és la societat esmentada més amunt: la de Palau, García y Compañía. Diversos socis de Mataró i d'altres poblacions de Catalunya⁶ van constituir la societat a Mataró el 6 d'octubre de 1857 amb l'objectiu de captar aigües de la conca de les rieres de Dosrius per conduir-les a Mataró⁷.

La companyia catalana va arribar a construir 12.305 metres de galeries de captació abans d'entrar en dificultats econòmiques i cedir els drets de la concessió a l'empresari madrileny Julio Coste el 8 d'abril de 1865.

4. La Compagnie des Eaux de Barcelona

Julio Coste tindria dificultats similars per explotar el negoci i va vendre els seus drets a la Companyia d'Aigües de Barcelona el 19 de juny de 1867. En aquests moments, l'aigua procedent de la conca de Dosrius ja arribava a Mataró, la capital del Maresme i es pretenia conduir-la també fins a Barcelona. Es tractava d'una companyia belga anomenada Compagnie des Eaux de Barcelona que s'havia constituït, segons informen els diaris de l'època⁸, cap al febrer de 1867.

«En los periódicos belgas se ha anunciado la formación de una sociedad por acciones de limitada responsabilidad, titulada: 'Compañía de las aguas de Barcelona.' El objeto de esta Compañía, que tendrá un capital de 4.500.000 francos, es el de conducir y distribuir en esta capital las aguas que desde Dos Rius van actualmente a Mataró, construyendo un acueducto y una serie de obras de fábrica, ideadas por el ingeniero Mr. Vuigner»⁹.

El nombre de rotatius que van fer-se ressò de la notícia de la constitució de l'empresa a Lieja dona una idea de les expectatives que va crear el projecte de la companyia belga. La Gaceta de los Caminos de Hierro oferia informació més acurada i interessant des del punt de vista de qui havia darrere de l'operació. Les accions en realitat eren de 500 francs

⁶ El soci principal d'aquesta societat era Melcior de Palau i de Soler i Bonet (1797-1865), advocat i polític mataroní, que va arribar a ser alcalde de Mataró en el bienni 1850-1852. Melcior, qui guanyaria força diners amb el seu germà Joan en la compra-venda de participacions sobre mines de plata, tindria vuit fills, d'entre els quals destacaria Melcior de Palau i Català (1842-1910). ANTONI MARTÍ I COLL, *Història d'una família. Segona part* (Mataró 1979). L'altre soci important era Joaquim García Vergés.

⁷ Arxiu Comarcal del Maresme (=ACM), ACM70-3-T2-439, Manual del notari Maties Aparicio Burgés, protocol 246 de l'any 1857.

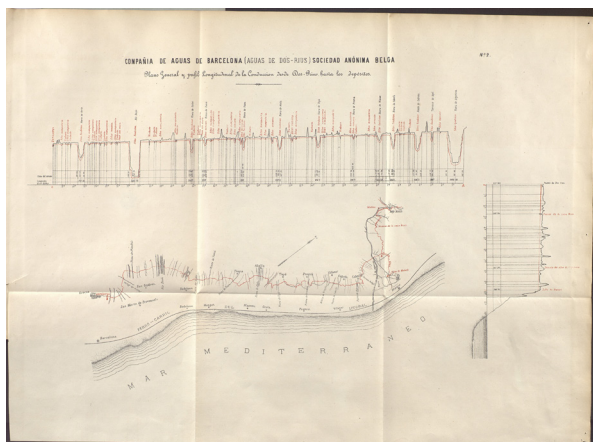
⁸ La España (24-2-1867), El Pabellón Nacional (24-2-1867), La Correspondencia de España (26-2-1867), El Principado (21-2-1867).

⁹ El Lloyd Español (22-2-1867).

i el consell d'administració estava format per prohoms de la indústria i de les finances franceses i belgues. Muriel Chevalier era senador i el president de la companyia, mentre que els vocals eren, per un costat, enginyers i administradors de societats promotores en la construcció de vies de ferrocarril a França i, per l'altra, directors de societats de crèdit a Bèlgica. Queda clar que la companyia sumava el coneixement tècnic i empresarial dels francesos (Compagnie Générale des Conduites d'Eau) i la iniciativa empresarial dels financers belgues (Crédit Général Liégeois)¹⁰. La subscripció de les accions es va fer simultàniament a París, Brussel·les, Lieja i Nemur i el desembors inicial era de 70 francs¹¹.

La Gaceta de Madrid del 18 de desembre de 1868 publicava l'acord del Ministeri de Foment de 12 de desembre del mateix any que facultava a la companyia per explotar l'aigua de la conca de Dosrius, conduir-la fins a l'eixample de Barcelona i establir pel servei la tarifa que cregués més convenient.¹² L'empresa havia posat fil a l'agulla.

La companyia mataronina havia construït 840 metres de mines d'absorció i 1.508 metres de galeries de conducció, a més de l'aqüeducte de 9.640 metres de longitud entre Dosrius i Mataró. El cabal durant els mesos d'estiu no arribava als 4.000 metres cúbics al dia.

Plànol de les conduccions de l'aigua des de Dosrius fins a Barcelona (Aguas de Dos-Rius, 1873)

¹⁰ JUAN MANUEL MATÉS BARCO, «El abastecimiento de agua de Barcelona», *Revista de la Facultad de Humanidades de Jaén*, Vol. 3, Tomo 2, 1994, págs. 57-80 «Hacia 1856 Barcelona tenía una población de 183.787 habitantes, con un consumo aproximado de 32 litros por habitante y día. Al igual que Madrid y otras ciudades de finales del XIX, la escasez de agua era una de las constantes que padecía Barcelona».

¹¹ Gaceta de los Caminos de Hierro (24-2-1867). La societat belga compensaria a Julio Coste i saldaria el deute de 593.000 francs que Coste tenia amb Palau, Garcia i Companyia. Pere Voltes Bou, *Historia del abastecimiento de agua de Barcelona*, (Barcelona 1967).

¹² La Gaceta de Madrid (18-12-1868).

5. Les obres d'ampliació i la construcció de l'aqüeducte

La companyia belga s'encarregaria en un primer moment de reparar l'aqüeducte des de Dosrius fins a Argentona. Entre 1868 i 1871, va construir 1.259 metres de mines d'absorció i un nou aqüeducte de 2.730 metres de longitud, a un nivell més baix que l'anterior.

Però sens dubte les obres més importants que la societat belga va efectuar van ser les corresponents als tres barratges o preses subterrànies, cimentades sobre el granit compacte. Això tindria com a resultat una reserva de 360.000 metres cúbics d'aigua que permetria regularitzar la producció pròpia de les mines i assegurar un règim constant de 8.000 metres cúbics diaris, amb un mínim assegurat de 5.000 metres cúbics¹³.

Les feines de construcció de les noves mines i de les conduccions es farien en un clima d'inestabilitat econòmica, arran de la crisi financera que a l'any 1866 va afectar a les companyies ferroviàries i de retruc als bancs i a les societats de crèdit, i en un període de convulsions polítiques (l'anomenat Sexenni Democràtic) que s'allargaria fins a la dècada dels setanta (amb l'República inclosa) i que tindrien l'inici amb el pronunciament de diversos generals i la formació de les Junes revolucionàries.

El diari *La Ilustración Española y Americana*, un quants anys després d'acabades les obres més importants, descrivia en aquests termes el buit que omplia la construcció de la infraestructura:

«...la Sociedad anónima belga que lleva el título de Compañía de Aguas de Barcelona, ha sabido llenar en breve tiempo este gran vacío, colocando las aguas indicadas hasta en los puntos más elevados de la ciudad y del ensanche, en términos que hacia el promedio de la Rambla podría obtenerse hoy un abundantisimo surtidor de más de 40 metros de altura.»¹⁴

Les obres de captació i conducció de les aigües de la conca de Dosrius fins als dipòsits ubicats a la població de Sant Martí de Provençals, al nord-est del pla de Barcelona, suposaven una canalització de poc més de 37 quilòmetres que travessava paral·lela al mar tota la comarca del Maresme i que salvava obstacles tan importants com la riera d'Argentona o el riu Besós, a més de diverses rieres de dificultat menor¹⁵. Les aigües de

¹³ JOSEP MAURETA I SILVÍ THOS I CODINA, *Descripción física y geológica de la provincia de Barcelona*, (Madrid 1881), 438-439.

¹⁴ *La Ilustración española y americana* (15-12-1876).

¹⁵ 25.373 metres lineals de galeria construïda a cel obert, 3.486 metres lineals de galeria construïda per excavació subterrània, 806 de viaductes i 8.175 de sifons de 60 i 75 cm de diàmetre. JOSEP MAURETA I SILVÍ THOS I CODINA, *Descripción física y geológica de la provincia de Barcelona*, (Madrid 1881), 440.

les dues rieres principals de Dosrius eren canalitzades per dos conductes que s'unien en un de sol al nus de la Casa Nova (a l'oest del municipi de Dosrius) i que continuava així fins a Barcelona. D'aquest punt sortia cap al sud un altra conducció de descàrrega que arribava fins al salt d'aigua de Can Boada a Mataró.

De la complexitat tècnica i legal que implicava l'obra de què estem parlant, caldria afegir que l'obra va suposar l'expropiació d'un nombre molt elevat de parcel·les al llarg de bona part dels municipis del Baix Maresme. Per la documentació generada arran de les expropiacions, sabem que un pèrit de la companyia belga havia de posar-se d'acord amb el pèrit nomenat pel propietari de la finca expropiada per així fixar el preu de la indemnització¹⁶.

A partir de la data de publicació en el Butlletí Oficial de la Província, els propietaris disposaven de 10 dies per interposar les reclamacions pertinents. La llista de municipis i el nombre de propietaris afectats al febrer de 1869 era la següent¹⁷:

Municipi	Nombre de propietaris
Argentona	11
Cabrera	26
Cabrils	9
Vilassar	15
Premià	28
Teià	23
Alella	23
Tiana	30
Badalona	21
Santa Coloma de Gramenet	10
Sant Andreu de Palomar	49
Sant Martí de Provençals	9
Total	254

Un any més tard ja es parlava a la premsa de la qualitat de l'aigua procedent de Dosrius. Comentant les característiques de l'aigua potable, l'articulista deia que si l'aigua de Montcada deixava en evaporar-se 352 mil·ligrams de residu salí, la del Maresme només deixava 264¹⁸.

¹⁶ Arxiu Històric d'Argentona (=AHA), «Expedient d'expropiació de terrenys per la conducció de les aigües de Dosrius, Canyamars i Argentona», 1869. El pèrit de la companyia a l'àrea d'Argentona era Antoni Torres, mentre que Manuel Varela i Lema figura com l'enginyer director de la mateixa empresa.

¹⁷ Butlletí Oficial de la Província de Barcelona (17-2-1869).

¹⁸ La América (28-6-1870).

6. L'aigua arriba a Barcelona

Quatre anys després de constituir-se la companyia belga, l'aigua va arribar als dipòsits del barri barceloní de Gràcia el 28 de març de 1871. L'alcalde de la ciutat, Francesc Soler i Mates, el governador de Girona, representants de la premsa i fins a un total de 200 convidats formaven la comitiva que «...dirigióse en coches hasta la plaza de Rovira de la vecina villa, desde cuyo punto fue necesario continuar a pie el camino por no ser muy asequible el paso de carruajes por la carretera que conduce hasta los citados depósitos, así como por la imposibilidad de que hubiese podido pasar allí en tan gran número».¹⁹ El públic assistent va poder contemplar durant la cerimònia religiosa de benedicció de les aigües com s'obria la comporta del dipòsit ple d'aigua i aquesta començava a omplir el dipòsit que s'havia deixat buit perquè els convidats poguessin fer-se una idea de la seva capacitat de 8.000 metres cúbics.

El cabal que podia proporcionar l'empresa a raó de 5 cuartos (uns 3 cèntims) per cada 250 litres era llavors d'unes 8.000 o 9.000 plomes d'aigua. En el seu discurs, José Fraipont, el director de l'empresa «...hizo una breve y sucinta reseña del curso que han seguido las obras hasta su completa terminación de las muchas dificultades con que ha tropezado la empresa y los cuantiosos desembolsos que ha tenido que hacer, brindando por último a la prosperidad de España y de Cataluña en particular»²⁰.

La intenció de la companyia pel que respecta a la distribució era la instal·lació de comptadors de consum, com ja es feia en el consum del gas. L'empresa estava valorant dos models: el comptador de fabricació alemanya Siemens i el patentat a Catalunya per Clausolles, que feia una lectura més precisa del consum.

Les feines de canalització a l'interior de la ciutat van iniciar-se de seguida. A mitjans del mes de maig de 1871 ja s'estaven fent obres al Passeig de Gràcia i la canonada arribava ja al jardí Euterpe dels Camps Elisis²¹. A finals del mateix mes arribaven a la Plaça Catalunya²².

Durant el gener de 1873, el propietari d'una finca a la confluència de Casp amb Girona demanava permís a l'Ajuntament per fer una rasa per conduir l'aigua de la companyia d'aigües a casa seva.

A tenor de les informacions dels diaris de l'època, la companyia d'aigua realitzava les

¹⁹ La Convicción (29-3-1871).

²⁰ Ibidem.

²¹ La Convicción (21-5-1871).

²² La Convicción (26-5-1871).

seves feines de canalització amb tanta celeritat que li faltava temps per deixar els carrers en les condicions que tenien abans de l'inici de les obres: rases obertes, llambordes abandonades o altres de mal col·locades, munts de sorra de dos o tres pams d'altura²³.

Els accidents no serien pocs, com el d'un carruatge que va caure en una de les rases davant de l'estació de ferrocarril de Sarrià²⁴.

7. La promoció del producte

Durant la primavera de l'any 1872, la Companyia d'Aigües de Barcelona va promoció-
nar a la premsa de Barcelona el seu producte com Aguas de Dos-Rius. L'empresa feia
servir la secció d'anuncis dels diaris per informar als ciutadans que ja tenia construïts un
total de 43 kilòmetres de tub que travessava els barris de Gràcia, Sant Gervasi i Eixample
i 242 comptadors. Els responsables de la subministradora insistien que l'abonament a
través del comptador era el més interessant per als usuaris, que podien contractar per
un període d'entre un i cinc anys, a raó de 60 cèntims per metre cúbic d'aigua, amb un
mínim contractat de 250 litres al dia. L'empresa informava també que tenia les oficines al
Passeig de Gràcia, 56, baixos.²⁵

L'empresa subministradora aniria més enllà en la seva política publicitària i editaria als
anys 1873 i 1874 dues publicacions informant de la seva activitat i intentant convèncer
als ciutadans de la qualitat del seu producte. La publicació de l'any 1873 encapçala la
portada amb el nom comercial de Aguas de Dos-Rius i comença repassant els diversos
subministraments d'aigua a la ciutat destacant però el caràcter estrictament privat de la
companyia belga.

Portada de la publicació Aguas de Dos-Rius (1873)

²³ La Independencia (30-7-1871).

²⁴ La Independencia (1-10-1871).

²⁵ Diaris La Convicción i La Independencia.

«Uno solo se ha ejecutado digno de Barcelona que, sin subvención de ningún género, ni del Estado, ni de la Provincia, ni del municipio, y sin el concurso de capitales españoles, tomó a su cargo la no fácil empresa de llevar al llano de Barcelona las aguas de la cuencas de Dos-rius, sin detenerse ante los obstáculos ni espantarle los sacrificios que ocasionan siempre los negocios de abastecimiento de agua potable a las poblaciones, pues la experiencia va demostrando que esta clase de trabajos son muy costosos y sus resultados son de larguísima y laboriosa realización.

Esta Empresa la acometió la Sociedad anónima Belga, titulada Compañía de aguas de Barcelona... »²⁶

A continuació la publicació detallava els orígens de la companyia i de la infraestructura que permetia disposar d'un cabal d'aigua suficient a la Barcelona del tercer quart del segle XIX.

«A consecuencia de considerables alumbramientos, cuyo origen datan de 1854 a 1858, se recogió en la cuenca de Dos-Rius un buen caudal de agua, que fue conducido luego a Mataró por medio de un acueducto de mampostería. Estas aguas han corrido cerca de 15 años por una cascada inmediata a Mataró a la vista de todo el mundo. De estas aguas, de sus minas, de sus acueductos y demás pertenencias, la Compañía Belga se hizo dueña y propietaria, aumentando luego la red de minas de absorción, reparando y reformando las antiguas, de manera que su caudal se eleva a ocho mil metros cúbicos diarios.»²⁷

L'empresa distribuïdora d'aigua no només informaria dels treballs de canalització i de la capacitat per abastir d'aigua la ciutat, sinó que a més detallaria les característiques químiques que la convertien en una aigua de major qualitat que la de la competència. Per això va encarregar a un acadèmic i a un científic l'estudi de l'aigua procedent de Dosrius per informar de les seves excel·lències.

Segurament moltes d'aquestes anàlisis químiques devien ser poc comprensibles per a la majoria de la població. Per aquesta raó la companyia decideix posicionar el seu producte i el de la competència en un rànquing de les millors aigües segons informe encarregat pel Govern de l'Estat:

«Para las personas que no puedan apreciar estas cualidades más o menos

²⁶ "Aguas de Dos-Rius", Barcelona 1 de febrer de 1873, pàg. 6.

²⁷ "Aguas de Dos-Rius", Barcelona 1 de febrer de 1873, pàgs. 6-7.

definidas en términos científicos, bastará que sepan que por encargo del Gobierno y con auxilio de los hombres más competentes en la materia, se ha formado un cuadro o catálogo de todas las aguas potables de Cataluña y que en este catálogo las aguas de Mataró y de Dos-Rius ocupan el 2º y 4º lugar, mientras que la mejor de las aguas potables conocidas en Barcelona, que es la de Moncada, ocupa el 18.»²⁸

En la segona publicació, l'apareguda a l'any 1874, els responsables de la companyia no entrarien tant en el tema de la qualitat de l'aigua com en la conveniència per part dels ciutadans de contractar el subministrament d'aigua. L'empresa posa en valor la qualitat en el servei, la comoditat de què l'aigua arribi sense bombes a l'interior dels pisos i el mòdic preu que de mitjana l'usuari haurà d'assumir per gaudir del subministrament.

«Llevamos ya dos años de formal explotación, y tiempo ha habido de sobra para que el público haya podido apreciar las ventajas o los inconvenientes de nuestro sistema.»²⁹.

Curiosament, a principis de la dècada dels vuitanta, Ramon de Manjarrés y Bofarull³⁰ comentaria en un article que la conducció d'aigües del Noguera-Pallaresa fins a Barcelona permetria baixar el preu de l'aigua de 60 a 20 cèntims, amb una qualitat de l'aigua més gran i una pressió (230 metres a nivell del mar) superior a les aigües de Montcada i Dosrius.³¹

8. L'ampliació del negoci

La necessitat hídrica de la ciutat havia portat durant les dècades anteriors a la constitució de fins a sis companyies privades més després del naixement de la Companyia d'Aigües de Barcelona. Totes elles competirien per un mercat amb fortes dificultats econòmiques, socials i polítiques.

La companyia que distribuïa les aigües de Dosrius va agafar impuls i a l'any 1881 va obtenir concessions mineres per extreure aigua del marge dret del riu Besòs. Aprofitant la infraestructura de l'aqüeducte de Dosrius, la companyia va poder afegir 9.649 metres cúbics al dia a la seva oferta de subministrament i es va constituir de facto en la empresa hegemònica en la distribució de l'aigua a Barcelona.

²⁸ Ibidem, pàgs. 8-9

²⁹ "Agua de Dos-Rius", Barcelona 1 de febrer de 1874, pàgs. 6-9.

³⁰ Ramon de Manjarrés i Bofarull (Barcelona, 1827 – Sevilla, 1918) va ser un enginyer industrial català i catedràtic de química general a les Escoles Industrials de Sevilla i Barcelona. (Enciclopèdia.cat)

³¹ Diario oficial de avisos de Madrid (11-8-1882).

Però els condicionants eren de tal calibre que els responsables de la companyia belga van decidir en una Junta General d'Accionistes dissoldre la societat el 6 de gener de 1882. Però aquest només seria el pas previ per constituir a París el 20 de gener de 1882 la Societat General d'Aigües de Barcelona³².

La denominació Aguas de Dosrius continuaria sent la marca de la societat durant molt de temps, recordant l'origen geogràfic d'un recurs estratègic importantíssim en el desenvolupament humà i industrial de la capital catalana durant el segle XX.

³² JOSÉ MANUEL MARTÍN PASCUAL, *Aigua i societat a Barcelona entre les dues exposicions (1888-1929)*, (Tesi doctoral presentada a la Universitat Autònoma de Barcelona 2007).